

การประเมินการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

An Evaluation of Administration of the Basic Education at Secondary School level
in Special Development Zone of Southern Border Provinces

ชาตรี ก้อเต็ม¹ / สำเร้ง บุญเรืองรัตน์² / จำเริญรัตน์ จิตต์จรจรชัย³ / สวงพนงศ์ ชวนชม⁴
Chattri kordem / Samreng Boonruangrutana / Chamroenrat Chitchirachan / Sanguanpong Chuanchom

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เพื่อประเมินกระบวนการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) เพื่อประเมินหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5) เพื่อประเมินผลผลิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการประเมินมี 2 วิธี (1) การประเมินตามรูปแบบประเมินชิปปี้ ประชากรได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 (จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (จังหวัดสตูล และสงขลา เฉพาะอำเภอจะนะ นาทวี เทพาและสะบ้าย้อย) และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนรวมทั้งหมด 246 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 โรงเรียนที่เลือกแบบสุ่มโดยใช้ตารางเลขสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมผู้ให้ข้อมูลทั้ง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² ศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

สิ้น 2,250 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ จำนวน 2 โรงเรียนที่เลือกแบบเจาะจงเป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ จากผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านบริบท ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 86.44 เคร่งครัดในศาสนาและให้ความเคารพผู้นำศาสนา ส่วนมากมีฐานะยากจน ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมือง การประกอบอาชีพมีความหลากหลาย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีน้อย ระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 43.72

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 73.33 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์เฉลี่ย 11.2 ปี จำนวนนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เฉลี่ย 659 คน จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน เฉลี่ย 1,171 คน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านการสอน เฉลี่ย 6.68 ปี สื่ออุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

3. ด้านกระบวนการบริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่ยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและใช้ PDCA แก้ปัญหาการบริหารตามหลักอริยสัจสี่ระดับคุณภาพการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับดี ด้านการบริหารงบประมาณ

อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับท้องถิ่นอยู่ในระดับมากร้อยละ 47.22 ครูส่วนใหญ่ไม่ได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แต่จะสอนตามหนังสือของสำนักพิมพ์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยายมากกว่าเทคนิคอื่นๆ การใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.44 การวัดผลประเมินผลของครูส่วนใหญ่ประเมินจากการทำแบบทดสอบและมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงในระดับมากร้อยละ 52.78

5. ด้านผลผลิต ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบ 2 มีโรงเรียนผ่านการประเมินร้อยละ 48.89 ผลการทดสอบ O-NET และ NT ของนักเรียนทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ นักเรียนที่จบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นร้อยละ 90.21 มีนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันร้อยละ 17.56 นักเรียนมุสลิมที่เรียนในโรงเรียนเอกชนมีความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเมื่อนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล

คำสำคัญ : การประเมิน, การบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ,
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ABSTRACT

This research aimed (1) to evaluate the context of the basic education at secondary school level in special development zone of southern border provinces, (2) to evaluate the input of the basic education at secondary school level in special development zone of southern border provinces, (3) to evaluate the management of the basic education at secondary school level in special development zone of southern border provinces, (4) to evaluate the curriculum and the educational management of the basic education at secondary school level in special development zone of southern border, and (5) to evaluate the productivity of the basic education at secondary school level in special development zone of southern border provinces.

There are two ways to evaluate : evaluation by CIPP model and Naturalistic approach. (1) In evaluation by CIPP model population included schools under the Secondary Educational Service Area Office 15 (The provinces of Pattani, Yala and Narathiwat), schools under the Secondary Educational Service Area Office 16 (The provinces of Satun and Songkhla only in the districts of Chana Nathawi Tapa and SabaYoi) and schools under the Office of Private Secondary Education in special development zone of southern border provinces in total

246 schools. The Sample included 45 schools randomly selected by using number table. Questionnaires were used to collect data from total 2,250 persons from school directors, school board members, teachers, 12th grade students and parents. Data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. (2) In naturalistic approach, the data were collected by observation and interview of executives, school board members, teachers, 12th grade students and parents of the selected two schools as a case study. Data were analyzed using content analysis and conclusion. The research findings were as follows:

1) In term of the context, most of parents were Muslims Malay descents (86.44%). Most of them believed strongly in religious and showed respect to the religious leaders. Most of them are poor, and settled down in rural more than urban areas. Most of them had various occupations; their conservation of natural resources and the environment was at low level. Their safety of life and property was at the moderate level (43.72%).

2) In term of Input, most administrators were male (73.33%) and graduated a master degree in education and had an average of 11.2 years of executives experiences. In the public schools, the average number of students was 659; while in private schools,

the average number of students was 1171. Most teachers graduated a Bachelor Degree, and had an average of 6.68 years of teaching experiences. The media technology was inadequate and outdated.

3) in term of the Administrative Process, most of administrators used the school based management and PDCA. The method of Four Noble Truth had been used to solve the school problems. The quality of management of the director of the school as a whole was at moderate level, at good level in the general administration, at moderate level in the budget administration, at moderate level in the academic administration, and at moderate level in the personal administration.

4) In term of curriculum and learning process, the curriculum was consistent with the local need (47.22%). Most of teachers had lesson plans, but do not use them and they taught according to guideline of the book's publisher. Most of teachers use lectures more than other techniques; the use of media in the learning activities of teachers was moderate (44.44%). Teachers used most of the tests and authentic measurement to evaluate students (52.78%).

5) In term of output, 48.89% of schools passed the second assessment of National Education Standards and Quality Assessment. O-NET and NT of students in

all subjects were lower than the national average. 90.21% of students Who completed 12th grade proceeded for higher education. 17.56% of students left schools. Muslim students studying in the private school had a sense of prayer more than students in public schools.

Keyword : Evaluation, Administration of Basic education, Special Development Zone, the Southern Border Provinces

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมืองประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลาเฉพาะ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี เทพาและสะบ้าย้อย เป็นพื้นที่ที่มีการผสมผสานหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ด้วยลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ รัฐบาลจึงกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจที่จะต้องดำเนินนโยบายในการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความเข้าใจระหว่างประชาชนกับข้าราชการโดยเฉพาะด้านการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2552 : 7)

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติด้านการศึกษาสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ 1) พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยการส่งเสริม

ศาสนสัมพันธ์ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักศาสนา ทั้งศาสนาอิสลามและพระพุทธศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้มีความเห็นต่างเข้ามา ร่วมสร้างสันติสุขในสังคม 2) เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในทุกกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคม 3) จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกฝ่ายเกิดความตระหนัก มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ยอมรับและเคารพในคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและคัดสรรข้าราชการที่ดีเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งลงโทษข้าราชการในพื้นที่ที่สร้างเงื่อนไขอย่างเด็ดขาด (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549)

ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมาสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดีพอสมควร อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษายังเป็นปัญหาที่สร้างความขัดแย้งระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับรัฐบาลไทยมาเป็นเวลายาวนาน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งในระดับพื้นฐานเพราะเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่แตกต่างกันโดยประชาชน ส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีความประสงค์จะให้ระบบการศึกษาถ่ายทอดวัฒนธรรมมลายูของตนให้แก่ลูกหลานร่วม

กับวัฒนธรรมไทย ขณะที่รัฐบาลไทยประสงค์จะใช้การศึกษาภาคบังคับถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยภาคกลางให้แก่เด็กไทยทั่วประเทศ (อัมมาร สยามวาลา, 2550 : 4-5) นอกจากนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2554) ได้อธิบายถึงปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้ 1) ระบบการศึกษา ของไทยทำลายอัตลักษณ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมลายู โดยหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ไม่มีความเป็นมลายูแทรกอยู่เลย 2) ขาดประสิทธิภาพในการสอนภาษาไทย ซึ่งโรงเรียนในพื้นที่ไม่อาจบรรลุตามความคาดหวังของผู้ปกครองได้เพราะเหตุปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความปลอดภัยของครู เจตคติเชิงลบต่อหลักสูตรการศึกษาไทย เป็นต้น 3) การเข้าถึงการศึกษาของเด็กในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็มีอุปสรรคมากเพราะพื้นฐานไม่ดีพอ การไม่มีทุนทรัพย์และความจำเป็นในการทำมาหากินช่วยครอบครัว 4) การศึกษาขาดความเชื่อมโยงสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน 5) โรงเรียนในพื้นที่เป็นสัญลักษณ์ของการครอบงำทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างชัดเจนกว่าโรงเรียนในพื้นที่อื่นๆ จึงไม่แปลกที่เมื่อมีการเผาโรงเรียน แม้ชาวบ้านอาจไม่เห็นด้วย แต่ชาวบ้านก็ไม่มีรู้สึกเดือดร้อนมากนัก

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 36-39) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) การจัดการศึกษามีสภาพที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นและมีอัตลักษณ์ทั้งด้านวิถีชีวิต ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีสถานศึกษาหลายประเภท หลายสังกัดและการดำเนินงานไม่มีเอกภาพ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการ

ทดสอบ NT ทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทุกวิชา และผลการทดสอบ O-NET ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกรายวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทุกวิชา 3) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประเมินโรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 200 แห่ง ไม่ผ่านการรับรอง 4) นักเรียนมีปัญหาการออกกลางคันสูงและอัตราการเรียนต่อทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายรวมทั้งระดับ อุดมศึกษายังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 5) สถาบันการศึกษาทางศาสนา มีความหลากหลายและไม่มีระบบการเทียบโอนการศึกษาสามัญกับการศึกษาอิสลามศึกษา การเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะยังมีความแตกต่างทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ 6) ประชาชนนิยมส่งบุตรหลานเรียนศาสนาควบคู่วิชาสามัญทำให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสัดส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนามากกว่าโรงเรียนของรัฐ ในอัตรา 70 : 30

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังยึดมั่นในอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม การบริหารการเปลี่ยนแปลงมีน้อย 2) โรงเรียนไม่สามารถจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับยุคสมัยให้แก่ครูได้อย่างเพียงพอ ทำให้ครูจำนวนหนึ่งต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายแบบเดิมๆ 3) หลักสูตรการศึกษา ยังไม่สนองตอบความต้องการของท้องถิ่น 4) การวัดผลประเมินผล ยังขาดความหลากหลาย เน้นการทำข้อสอบไม่ยืดหยุ่น ยังไม่ได้มาตรฐานสากลและไม่คำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น จึงเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์

อันเกิดจากการบริหารจัดการศึกษา ทั้งผลสัมฤทธิ์ในระดับโรงเรียน ผลการทดสอบ O-NET ผลการทดสอบ NT และผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านเกณฑ์และอยู่ในระดับต่ำสุดของประเทศ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการประเมินการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อประเมินกระบวนการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อประเมินหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. เพื่อประเมินผลผลิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การประเมินรูปแบบชิปป์ของสตฟเฟิลบีม (Stuffle-

beam, 1971) ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ผสมผสานกับการประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติเป็นกรณีศึกษา (พิสนุ พงศ์ศรี, 2551)

วิธีการวิจัย

(1) การประเมินรูปแบบชิปปี้ ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับบุคลากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งมา 45 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 246 โรงเรียน พร้อมกับผู้ปกครองและนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน (2) กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 45 คน (3) ครูผู้สอน จำนวน 360 คน จาก 45 โรงเรียน ๆ ละ 8 คนโดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณและสินทรัพย์ หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป และส่งมาจากครูผู้สอน จำนวน 5 คน (4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 โรงเรียน จากการสุ่มโรงเรียนละ 1 ห้องเรียนเฉลี่ยห้องเรียนละ 20 คน รวมทั้งหมด 900 คน (5) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนและห้องเรียนที่เลือกได้ในข้อ 4 ห้องเรียนละ 20 คน รวมทั้งหมด 900 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยนำแบบสอบถามไปให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่งข้อมูลดังกล่าวกลับมาให้ผู้วิจัยตามสถานที่ที่กำหนด เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลตามแบบสอบถามครบถ้วน

แล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการหาค่าสถิติคือความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติกรณีศึกษา เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึกในรายละเอียดต่าง ๆ ที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ การเลือกกรณีศึกษา 2 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน 2) กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน 3) ครูผู้สอน โรงเรียนละ 8 คน รวมจำนวน 16 คน 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 20 คน รวมจำนวน 40 คน 5) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เลือกได้ในข้อ 4 โรงเรียนละ 20 คน รวมจำนวน 40 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินได้ไปสังเกตและสัมภาษณ์ที่โรงเรียนด้วยตนเองเมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วผู้ประเมินดำเนินการตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลของการสังเกตและการสัมภาษณ์มาจัดระบบข้อมูลเพื่อสะท้อนการบริหารโรงเรียน ตีความหมายข้อมูลแล้วสรุปผล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบชิปปี้ ได้แก่แบบสอบถาม ถามผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน มี จำนวน 6 ฉบับ 2) สำหรับกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มี 5 ฉบับ 3) สำหรับครูผู้สอน มี 6 ฉบับ 4) สำหรับผู้ปกครอง มี 3 ฉบับ 5) สำหรับนักเรียน มี 3 ฉบับ ส่วนการประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) กรรมการสถานศึกษา

ศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ครูผู้สอน 4) ผู้ปกครองนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย

ผลการประเมินรูปแบบชิปปี้และการ
ประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ มีผลการประเมิน
สอดคล้องกันทุกประการ ดังนี้

1. ด้านบริบท ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็น
คนไทยเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ
86.44 เครื่องครัดในศาสนาและให้ความเคารพ
ผู้นำศาสนา ส่วนมากมีฐานะยากจน ตั้งถิ่นฐานอยู่
ในชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมือง การประกอบ
อาชีพมีความหลากหลาย ขาดการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งในสังคมมี
สาเหตุมาจากการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมไทย
กับวัฒนธรรมมลายู ระดับความปลอดภัยในชีวิต
และทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 43.72

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารสถานศึกษา
ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 73.33 ส่วนใหญ่จบ
การศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์เฉลี่ย
11.2 ปี จำนวนนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เฉลี่ย 659
คน จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน เฉลี่ย 1,171
คน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญา
ตรี มีประสบการณ์ด้านการสอน เฉลี่ย 6.68 ปี สื่อ
อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย
วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นแบบ
ครอบครัวและเครือญาติร้อยละ 31.11 โรงเรียน
รัฐบาลเป็นแบบราชการร้อยละ 15.56 และโรงเรียน
ที่มีวัฒนธรรมองค์การแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนามี
จำนวนน้อย

3. ด้านกระบวนการบริหาร ผู้บริหารส่วน
ใหญ่ยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ

ใช้ PDCA แก้ปัญหาการบริหารตามหลักอริยสัจสี่
ส่วนแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”
การปฏิบัติยังไม่เป็นรูปธรรม ระดับคุณภาพการ
บริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับดี
ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง
ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และ
ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการ
เรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับ
ท้องถิ่นอยู่ในระดับมากร้อยละ 47.22 ครูส่วนใหญ่
ไม่ได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แต่จะสอนตาม
หนังสือของสำนักพิมพ์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ
บรรยายมากกว่าเทคนิคอื่น ๆ การใช้สื่อในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง
ร้อยละ 44.44 การวัดผลประเมินผลของครูส่วนใหญ่
ประเมินจากการทำแบบทดสอบและมีการ
วัดผลประเมินผลตามสภาพจริงในระดับมากร้อยละ
52.78

5. ด้านผลผลิต ผลการประเมินของ
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ
ศึกษา (สมศ.) รอบ 2 มีโรงเรียนผ่านการประเมินร้อย
ละ 48.89 ผลการทดสอบ O-NET และ NT ของ
นักเรียนทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ
ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูไม่พอใจผลการประเมิน
ของ สมศ. ผลการสอบ O-NET และ NT นักเรียนที่
จบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาต่อในระดับ
ที่สูงขึ้นร้อยละ 90.21 มีนักเรียนออกจากโรงเรียน
กลางคันร้อยละ 17.56 นักเรียนมุสลิมที่เรียนใน
โรงเรียนเอกชนมีความสำนึกในการปฏิบัติกิจกรรม
ทางศาสนาเมื่อนักเรียนที่เรียนในโรงเรียน
รัฐบาล

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท พบว่าผู้ประกอบการนักเรียนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนเมือง ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การประกอบอาชีพมีความหลากหลาย คล้ายคลึงกับเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2554) วิจัยพบว่าบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะชุมชนเป็นชนบทมากกว่าชุมชนเมือง มีลักษณะผสมผสานระหว่างชาวมลายูและชาวไทย พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งในทะเลและบนบก มีการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและทำสวนปาล์มน้ำมัน เป็นสังคมเกษตรและวัฒนธรรมผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่น มีการประกอบอาชีพมีความหลากหลายเช่นทำสวนยางพารา ทำนาและสวนผลไม้ มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติสำหรับอาชีพการประมง ปัจจุบันประสบปัญหาทั้งปลา กุ้ง ปู หอยและสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ รวมทั้งทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ มีปริมาณลดลง อาจเป็นเพราะว่ามีการบังคับใช้กฎหมายไม่เต็มศักยภาพปล่อยให้มีการกระทำผิดกฎหมายด้วยการบุกรุกเขตหวงห้าม จับปลาในฤดูวางไข่ และใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย ซึ่งทำให้ชาวประมงมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวประมงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบุตรธิดาต้องออกจากโรงเรียนกลางคันจำนวนไม่น้อย มีความขัดแย้งในสังคมมีสาเหตุมาจากการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมมลายูเป็นเวลายาวนานทำให้เกิดความหวาดระแวงต่อกัน พัฒนาไปสู่ความรุนแรงในพื้นที่ ส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ 62.22 มีประสบการณ์ด้านการบริหารเฉลี่ย 11.2 ปี ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 80.83 มีประสบการณ์ด้านการสอน เฉลี่ย 6.68 ปี ซึ่งถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยเพราะผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ขอย้ายออกนอกพื้นที่เป็นจำนวนมากเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงมีการสรรหาผู้บริหารและครูรุ่นใหม่เข้าไปแทนตำแหน่งที่ว่าง สื่ออุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยอาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณ

3. การประเมินกระบวนการบริหาร พบว่ากระบวนการบริหารส่วนใหญ่ยึดหลักการตามวงจรเดมมิง PDCA ผสมผสานกับทฤษฎีการบริหารตามหลักอริยสัจสี่ของสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2549) มีหลักคิดในการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา (ทุกข์) คือ การคิดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาขององค์กรหรือกิจการนั้นๆ 2) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (สมุทัย) คือการคิดวิเคราะห์ให้แจ่มชัดว่าปัญหาต่างๆ ขององค์กรนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา (นิโรธ) 4) กำหนดวิธีการแก้ปัญหา (มรรค) ให้สอดคล้องกับปัญหา สาเหตุของปัญหาและเป้าหมายในการแก้ปัญหา และผู้บริหารยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(SBM) อันเป็นหลักการจัดการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้โรงเรียนโดยมีคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหาร ถือว่าเป็นหลักการบริหารที่สามารถสร้างความสมดุลในพื้นที่เสี่ยงภัยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2553 : 210) วิจัยพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา

ให้กับนักเรียนชายขอบในจังหวัดชายแดนของไทย คือการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชนและชุมชนในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาในพื้นที่

4. การประเมินหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับท้องถิ่นอยู่ในระดับมากร้อยละ 47.22 สอดคล้องกับอำนาจ วิชยานุวัติ (2553) ที่เสนอแนะว่าการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องเน้นอัตลักษณ์ของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ขณะเดียวกันต้องไม่ทิ้งความเป็นไทยและต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นครูมีแผนการจัดการเรียนรู้แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้นำไปใช้จริง แต่ครูมักจะสอนตามหนังสือแบบเรียนของสำนักพิมพ์ อย่างไรก็ตาม เฮย์นิมานและล็อกซ์เลย์ (Heyneman and Loxley, 1983) วิจัยพบว่าในประเทศกำลังพัฒนานั้นหนังสือแบบเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยายมากกว่าเทคนิควิธีการสอนแบบอื่น ๆ และกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมยังไม่เป็นไปในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับสิริรัตนนาคิน (2554 : 6) ที่วิเคราะห์ว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยุคปัจจุบันเน้นการสอนแบบเกื้อหนุน โดยครูเป็นผู้หาความรู้และสอนความรู้โดยที่ไม่เน้นให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การประเมินผลผลิต ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบ 2 ของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีโรงเรียนผ่านการประเมินร้อยละ 48.89 ไม่ผ่านการประเมินเป็น

ร้อยละ 51.11 เนื่องจากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการทดสอบ O-NET และผลการทดสอบ NT ทุภรายวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ อาจเป็นเพราะว่า 1) ขาดการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลง 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ขาดการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงไม่เก่งในการตีความภาษาไทย 4) นักเรียนไม่ตั้งใจในการทำข้อสอบ นักเรียนที่จบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นร้อยละ 90.21 ข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นสถิติที่สูงสำหรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจมีสาเหตุมาจากผู้ปกครองและนักเรียนเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี สำหรับผลกระทบ พบว่า มีนักเรียนร้อยละ 17.56 ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน สาเหตุสำคัญ มี 3 ประการ ได้แก่ 1) ความยากจน 2) ปัญหาครอบครัว 3) การปรับตัวเข้ากับกระบวนการเรียนไม่ได้ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการเรียนรู้ 2) ปัญหาด้านสุขภาพ 3) ปัญหาด้านพฤติกรรมผู้สาว 4) ปัญหาด้านภาระเวลา 5) ปัญหาด้านสถานการณ์ความไม่สงบ นักเรียนมุสลิมที่เรียนในโรงเรียนเอกชนมีความสำนึกในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล ส่งผลให้ผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลามตัดสินใจส่งบุตรธิดาเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งสัมพันธ์กับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ที่ศึกษาพบว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสัดส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐบาลในอัตรา 70 : 30

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปปฏิบัติ

ข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้นล้วนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควรกำหนดเป็นวาระสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหา ดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการศึกษาควรคำนึงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ขณะเดียวกัน ต้องไม่ทิ้งความเป็นไทย

1.2 ควรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์

1.3 ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดหาสื่ออุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.4 ผู้บริหารควรนิเทศติดตามครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงในทุกรายวิชาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรประเมินการศึกษาของสถาบันการศึกษาทุกประเภทในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ควรศึกษาเชิงลึกด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2554, สิงหาคม 22). “คุ้มกันครูและพระ.” **มติชนออนไลน์.**

พิสนุ พองศรี. (2551). **เทคนิคการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 6).** กรุงเทพฯ :

ด้านสุทธาการพิมพ์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้.** กรุงเทพฯ :

วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

_____. (2553). **สภาพการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนชายขอบในจังหวัดชายแดน**

ของไทยที่ติดกับประเทศกัมพูชา. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2549). **คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 206/2549 เรื่องนโยบายการเสริมสร้างสันติสุข**

จังหวัดชายแดนภาคใต้.ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2549). **การบริหารตามหลักอริยสัจสี่.** กรุงเทพฯ : SUNPRINTING.

อัมมาร สยามวาลา. (2550). **ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

กรุงเทพฯ : โนว์เลสพลัส.

อำนาจ วิชยานุวัติ. (2553, ตุลาคม 18). “ปรัชญาศาสตร์การศึกษาชายแดนใต้พุ่งเป้ายกระดับ

ผู้บริหาร-เน้นวิจัยพัฒนา.” **ข่าวสดรายวัน** : 26.

Heyneman, Stephen P. and Loxley, William A. (May 1983). “The Effect of Primary-School

Quality on Academic Achievement Across Twenty-Nine High-and Low-Income

Countries.” **American Journal of Sociology.** 88(6), 1162-1194.

Stufflebeam, D.L.(1971). **Educational Evaluation and Decision Making.** Itasca, Illinois :

Peacock.